

Abonamentul:

Pentru monarhie:
Pe an 12 cor., $\frac{1}{2}$ an
6 cor., $\frac{1}{4}$ an 3 cor.

Pentru străinătate:
Pe 1 an 18 frc., $\frac{1}{2}$
an 9 frc., $\frac{1}{4}$ an
4 frc. 50 cm.

Foia apare în fiecare
Sâmbătă

Unirea

Inserțiuni:

Un șir garmond:
odată 14 fl., a doua
odată 12 fl., a treia
odată 10 fl.

Tot ce privește școala
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unirea”
în
Blaj.

Foaie bisericească-politică.**Anul XX.****Blaj, 16 Iulie 1910.****Numărul 29.**

Cari au fost cauzele căderii noastre?

IV.

Trebuie să mai zicem ceva și despre organizația noastră politică, care deocamdată nu există. În campania aceasta electorală s'a văzut numai ce oștire desorganizată suntem. Cele mai multe cercuri, sau mai bine, cei mai mulți alegători au operat de capul lor, ca și în timpurile cele mai bune ale pasivității, când banul și rachiul hotărau soarta alegerii. Urmă n'a fost aci de vre-o disciplină, solidaritate sau conștiința a responsabilității. Ce folos atunci de curajul, insuficiența unora, dacă nu un duh, o țintă, o inimă conduce întreaga oștire? După cum se recere, dacă voim să învingem, o perfectă armonie și unitate în conducere, totastfel e condiție sine qua non ca și marele public se observe o absolută unitate de operațiune. Desorganizați așa cum suntem astăzi, ce vom putea face? La alegerile trecute de abia câteva cercuri au luat parte mai cu dinadinsul la luptă, celelalte nici nu visau pe ce lume sunt. Puține, ca vezi Doamne să observe forma, au decretat înțelepțește pasivitatea și au durmit fără gânduri.

Oă de ce au făcut aceasta și cercuri de acelea, în cari guvernul aveă de a lupta cu opoziția, e încă o splendidă dovadă de zăpăceala noastră. Altele nu au făcut nici aceasta, ci au lăsat să facă tot omul de capul lui. De aceste încă am avut destule și încă, în cari voturile românești erau în majoritate. De acele, în cari noi suntem într'o respectabilă minoritate nici numai amintesc. În aceste chiar, că a făcut fiecare dupăcum l-a tăiat capul.

Intreb acum: Putea-vom fi în felul acesta factor cândva în viața de stat? Cine va umbla astfel după

prietinina noastră, dacă la noi urmă de vre-o organizație politică nu vede? Opoziția nu se va apropia de noi, fiindcă și așa știe, că ajutor nu-i putem da, guvernul nu vreă să știe de noi fiindcă vede el bine, că românii și așa sunt toți ai lui. Lipsa noastră de organizație o suplinește el cu notarii și solgăbirăii lui. Ce folos deci, că în gând în inimă suntem toți una, dela țaran și până la vlădică, dacă ne lipsește organizația aceea, fără de care la vremea faptelor suntem o deplorabilă oștire? Faina e bună, apa, aluatul, frământatul îi mai lipsește, care să o prefacă într'o massă, ce se înțeală deolaltă și pe care vântul să nu o mai poată spulberă în voia sa.

Înțeleg o astfel de organizație, cum e a sașilor nostri. Avizul dat din centru să se resimtă îndată pe întreg teritoriul locuit de români. Bărbați probați, de încredere să steie în continuă legătură cu centru, iar acasă în cercurile lor să știe a aduna și țineă în mănunchi toată inteligența și tot poporul în serviciul cauzei naționale. Problema principală a comitetului național va trebui să fie pentru viitor desăvârșirea unei astfel de organizații politice. Fără completă organizație politică nu vom putea fi respectați de adversari și nici nu vor căuta prietinina noastră.

Căci ținta luptelor noastre pentru viitor va trebui să fie ca noi prin ținuta noastră să constrângem orice guvern, ca să țină cont de noi și de interesele noastre. Și am zis, că noi o putem face aceasta, fiindcă vom aveă ocaziune a putea fi la alegeri sau sprijinatorii sau opoziționali guvernului totdeauna și pe întreg teritoriul locuit de români. Aceasta nu numai pe baza actualiei legi electorale, fără orice lege se va aduce, nu va putea să nu ne pună pe noi un factor hotărîtor între opoziție și guvern. Va trebui deci,

ca organizația noastră politică să se extindă nu numai la acele cercuri, în cari noi suntem în majoritate, ci adevărata politică națională pretinde, ca noi mai ales în acele cercuri să ne organizăm, unde suntem în minoritate. Căci noi numai în aceste putem fi folositori sau putem strică guvernului. Aceasta va putea formă numai baza, pe care vom putea constrânge orice guvern, ca să steie cu noi de vorbă, ceea ce trebuie să fie ținta luptelor noastre pentru viitor.

Având aceste în vedere trebuie să ne smulgem din izolația aceasta splendidă, în care suntem azi și se căutăm a ne apropia de vre-unul din cele două mari partide beligerante de 48-iști sau 67-iști. Dar bine să ne însemnăm, că și acestea numai atunci vor pune preț pe petinina noastră, dacă vor vedea și se vor convinge, că au de lucru cu un popor bineorganizat, disciplinat, ce stă ca un om la spatele conducătorilor săi. Până când nu vom fi astfel organizați, până atunci ori-ce guvern va trată chestia noastră cum îi va veni mai bine la socoteală și încă va zice, că e generos, când nu va putea face totdeauna după cum ar vrea.

Trebuie să știm, că o bună organizație politică a românilor din Ardeal și țara ungurească ar juca totdeauna un rol hotărîtor în politica țării. Nici când nu se va sfârși lupta aici în țară între 48-iști și 67-iști. Mai bine; nicicând nu vor înceta magiarii a lupta pentru scoaterea țării de sub tutoratul Austriei. Și dacă sunt intervale, în cari se pare că s'a stâns flacăra, ce de pe timpul lui Bocskay și până astăzi a încălzit atâtea generații maghiare, vin vremuri când izbucnește cu atât mai tare.

Organizați noi ar trebui numai chiar să știm profita de luptele acestor două partide. La care ne-am alătură noi, acela ar trebui

să iasă biruitor. În cazul acesta datorința noastră ar trebui să fie, că pe acel guvern, care nu ține cont de noi și interesele noastre să-l facem imposibil, alăturându-ne la opoziție.

Iar de opoziție, de 48-ști nu ne va fi teamă nici odată. Acestia vor avea totdeauna destul de lucru cu Viena și cu greu le va mai rămâne timp, să se ocupe mai cu dinadinsul de noi.

Inchiam cu aceasta reflexiile noastre cu privire la alegerile trecute. Și dacă alegerile acestea au adus pentru noi surprinderi, dezastre chiar, ne-au dat și multe învățături, de care e acum rândul nostru să profităm. Suntem un popor tânăr, care pe terenul politic avem încă prea puține experiențe. În schimb însă suntem un popor viguros, cu o preoțime și inteligență conștie de datorințele sale, care nu ușor să va clătina în credința, în ținuta sa politică. Am văzut însă în campania aceasta, că ce folos de toate acestea, dacă nu avem o bună organizație, singură, care la timpul faptelor ne-ar asigura biruința? E datorința cea mai elementară a comitetului, pe care l-am pus în fruntea noastră, ca să se gândească la aceasta, dacă nu vrea ca să samene duhul neîncrederii față de rostul și activitatea sa în marele

public românesc. A sosit timpul, ca în politică să trecem dela sgotmotul cel mare, la munca tacită, conștie, binechibzuită și atunci se vor convinge și patrioții nostri, că chestiunea naționalităților e o chestiune de o colosală importanță a țării ungurești. Să nădăjduim, că cu alegerile acestea s'a încheiat pentru noi o epocă și că o nouă eră bate la ușă, era muncii conștie și chibzuite.

Pentru inundații din Bănat.

Preasfințitul Episcop al Lugojului a lansat următoarea cerculară către credincioșii săi, în favorul nenorociților din comit. Caraș Severin:

Ziua de 13 Iunie a. e. au adus o nespus de mare catastrofa pentru locuitorii de pe valea Almașului aparținători Comitatului Caraș-Severin, intru cât apele revărsate înfiorător în urma unei rupei de nor, au pustiit nenumărate case, animale și vieți omenești — pe lângă daunele cauzate în samănături, pometuri și în alte averi ale nefericiților locuitori.

Pentru ajutorarea celor cercetați de această groaznică nenorocire cunoscute nu numai în țară, ci în întreaga Europa, în conferința corului nostru episcopesc ținută în Budapesta la 25 Iunie a. e. s'au hotărât a se deschide colectă pe teritoriul Arhidiecezei și al diecezelor sufragane.

În conformitate cu aceasta hotărâre lasăm oficiilor parohiale, ca în una din Duminecile și sărbătorile mai apropiate să țină colectă cu tacsul în bisericile parohiale și filiale pentru nenorociții din Caraș-Severin și tot în acest scop îndată după primirea prezentului Circular sa deschidă liste de colectă în parohie

Sumele colectate laolaltă cu listele să se subștearnă apoi de-a dreptul Cassei Centrale diecezane gr.-cat. în Lugoj până la 30 Septembrie n. a. e., când apoi suma generală colectată o vom strapune destinațiunii sale, conlu-crând astfel la alinarea durerilor nefericiților nostri frați.

Nu ne indoim, ca bunii nostri credincioși vor grăbi cu inimă milostivă în ajutorul fraților, pe cari Domnul a aflat de bine a-i certă așa de greu.

Și pe când frații preoți vor publică această colectă, împreună cu poporul adunat să rostească un „Tatăl nostru“ pentru odihua sufletelor celor reposați și pentru a muiă mânia Părintelui ceresc, carea cu dreptate se pornește asupra noastră, dacă nu vom umbla pururea pe cărările poruncilor Sale dumnezeesti.

Lugoj, la 30 Iunie 1910.

Episcop Vasile.

FOIȚĂ.

Cântec.

Când clipea molatic
Ceriul plin de stele
Mi-am urzât în lacrimi
Dorurile mele.

Când zimbea blând luna,
Pintre neguri dese
M-au pătruns în suflet
Taine ne'ntelese.

De-ațipiam pe-a nopții
Tainică aripă
Î-mi părea de visuri
Fiecare clipă.

Când în noaptea-adâncă
Soapte călătoare
Mi-au adus din vale
Plângeri de izvoare, —

Am simțit ce tainic
Fermecarea dulce
S'a lăsat, pe frunte-mi
Visele să-și culce.

„Bărbatul.“

Ce clar e cerul....

— după Petöfi —

Ce clar
E cerul!
Ce verde-i
Câmpul!
Între clarul cer și câmpul verde
Ciocârliia salta și se pierde,
Pe solfegiul razelor de soare,
Împletind cântări tremurătoare.
Ce clar,
E cerul!
Ce verde-i
Câmpul!
Primăvara s'a ivit pe plai,
Vântul bate lin din evantai,
Pomii fac ușoare reverențe!
Numai eu nebunul am rămas,
În urâtul spațiului de-acas'
Cioplind cadente.

Carol Szöke.

Sunt fecior sărac...

Sunt fecior sărac, sărac ca vântul,
Averea mea-i iubirea și cuvântul,
Chiar inima am dat-o ca arvună,
La o fată meșteră și bună.

Sunt fecior sărac dar aib mi-e gândul.
Că de ne-o veni și nouă rândul,
Vom tăea cu răsul jalea'n două!
Oitule și Mureș pace vouă!

Iar de-o fi mânia să ne-aducă,
Grindini călcătoare de măciucă,
O să-ți dau comoara-mi strălucită,
Sufletul, O! țură răstignită!

Cost Meneșag.

Carol Szeke.

Toamnă...

Să scutur frunzele de faț
Și-așu de jalnic să 'nmormântă,
Doar' vântul, crainicul pribeag
La groapa lor mai stă de cântă...

Lin florile de prin grădini
Pe-a toamnei pernă 'nlăcrimată
Î-și pleacă ochii lor senini,
Și plâng... și plâng cu noi deodată...

Și când pe rând pornesc la drum
Iovărășii de-odinioară
Să duc... și cea din urmă-acum
Pornește greu, din aripioară...

Coboară Craiu'ndurerat
Din lumea negurilor dese:
Dă ultimul lui sărutat
Duios, iubitei lui mirese...

E. Sămarțan.

In chestia catehizării. Primum următoarea scrisoare asupra căreia atragem atențiunea celor în drept: Onorată Redacțiune! In zilele trecute s'a ținut în Budapesta un curs pentru cateheții rom. catolici. Căutând interesantele prelegeri și desbaterile urmate asupra lor, m-am cugetat la starea de tot tristă în care se află aceasta importantă chestie la noi.

Nu se ocupă nime cu chestia catehizării din punct de vedere mai înalt, nici nu se tratează nicăiri importanța ei morală, socială, pastorală și la noi putem zice și națională. Doar atâta știm din literatura noastră cât e scris în „Teologia pastorală” a Rev. D. Dr. I. Marcu. Acolo însă se tratează mai mult partea teoretică decât practică a chestiei. Dar atâta nu e de ajuns și ar fi timpul să putem ca să se țină și la noi cel puțin o conferință mai restrânsă în care bărbații cei mai competenți să pregătească calea unui curs pentru cateheți, sau dacă un asemenea curs nu s'ar putea realiza cel puțin să întocmească planul special de învățământ pentru propunerea religiei în diferitele școli, căci cel de acum nu corespunde, și mai pe sus de toate să străvâiească pentru tipărirea cât mai grabnică a manualelor corespunzătoare, pentru că cu cele cari le avem nu mai merge.

Profesorii de teologie și cateheții dela liceele noastre cred, că ar fi cei mai chemați să ia inițiativa și să ne dea tuturor impuls și pildă bună ca să muncim cu puteri unite pe acest teren pe care a-l neglija ar fi păcat foarte mare și neiertată slăbiciune.

M-aș bucura foarte dacă aș auzi și păreri ale altor frați cu privire la această chestie.

Dr. I. R.

Chestiunea română. Intr'una din ședințele dietei din săptămâna aceasta a vorbit *Tisza István* despre chestiunea naționalităților, recte despre chestiunea română. Vorbirea a fost ascultată cu mare atențiune de toate partidele. Nu vedem însă să fie făcut valuri mai mari în nici o privință și indiferența față de această vitală chestiune a țării ungurești să pare a fi azi mai mare ca mai înainte. Cauza e, că Tisza prezintă chestiunea română într'o absolut falsă lumină. Ci că toată dușmănia ungaro-română s'ar reduce la o politică proastă, provocatoare zgândăritoare (tyükszemrehágás) a cercurilor conducătoare maghiare de a vexa pe români, mai ales pe teren cultural și școlastic. Iar de altă parte agitatorii, cari se folosesc de aceste măsuri ale guvernelor și atâta pe români în contra maghiarilor. Tot aceleași idei desfășurate de Tisza în campania electorală

la Orade, Arad etc. Noi vom reveni asupra vorbirii lui Tisza și vom arăta că este sau conștient sau inconștient într'o grandioasă rătăcire atât în ceea ce privește felul de a vedea această chestiune, cât și în felul de a o rezolvi. Ne vom încerca a face noi adevăratul tablou a chestiei române lăsând apoi ca puternicii prietenii alui Tisza să caute și aplice mijloacele acomodate pentru sanarea răului — dacă vor vrea. Noi deocamdată să ne organizăm, ca să putem avea și noi cuvânt la chestiunea română.

CORESPONDINTE.

Scrisoare din București

— dela corespondentul nostru. —

Conflictul bisericesc. Scandalul din Sinod. Propaganda catolică. Mână străină. Soarta Mitropolitului Ortodoxismul în primejdie. Iesuitii și Românii Lupul (lui Mangra) în București...

Acesta și alte asemenea titluri se pun de câteva luni în fruntea articolelor din Ziarele de aici, titluri așa de multe, încât numai cu ele s'ar putea umplea o coloană de ziar, și sub aceste titluri alarmante se scriu și descriu: unele blamând Sinodul în-treg, altele numai pe Ministrul de culte Haret, altele pe Mitropolitul primat pentru fapte imorale, iar altele apărându-i, sau mai bine voind să mușamalizeze faptele urâte de cari este învinovătit Primatul și alte fețe bisericești.

Cetitorii „Unirei” nu vor fi în curent cu toate acestea, și nici n-aș putea să le satisfac dorința ca într'o simplă corespondință să le istorisească tot ce se petrece aici și anume, ce s'a petrecut anul acesta în sf. sinod al bisericii „naționale, române, unica drept măritoare, ortodoxă, autocefală de răsarit...” (cum vedeți, multetribute și aici, în această titulatură, atea încât cred că nici o biserică aparținătoare altei națiuni creștine nu le are, și poate și scandalurile sunt așa de numeroase...) ba nici măcar un resumat complet nu aș încerca să fac, din cele ce de de câteva luni se scriu în ziarele din toată țara despre... săi zic și eu „Scandalul bisericesc” din Sinodul Regatului, căci și în acest caz mi-ar trebui mai multe coloane de ziar; și apoi ceea-ce mă interesează sau mai corect: ne intristează și scârbește pe noi mai mai mult este, nu atât acest scandal, ci scrisoarea Vicarului Vasile Mangra din Oradea-mare, carele așa „tam nesam” — cum se zice pe aici — să amestecă în discuție, trimițând o scrisoare Mitropolitului primat și publicată prin ziare, și prin carea numește noua biserică unită din București „lupul în piele de oaie” carele, ar avea menirea — pe lângă „propaganda papistă” de a periclită ortodoxia și chiar Românișmul!

Dar puțină istorie totuși trebuie să fac pentru cititorii „Unirii”. În biserica Regatului sa introdus o legiuire nouă „Consistoriul superior bisericesc” care, a provocat dela început discuțiuni pe tema că această instituțiune nu-i canonică, și mai cu seamă, nu-i ortodoxă; de aici, discuțiunile au mers așa departe, că au degenerat în scandal căci, Episcopul de Roman, cunoscut aici ca cel mai sobru și ascet prelat, nu numai că

a imputat Mitropolitului primat faptul de erezie și fornicatiune, dar l-a afurisit și a părăsit Sinodul; apoi alți trei preoți licențiați în teologie, — titlu pe care puțini îl au în România, — încă au acuzat de aceleași păcate pe Primatul, înaintea Sinodului prin petițiuni, cerând și ei ca și Episcopul de Roman, să fie chemați înaintea Sinodului să probeze cu martori și acte acuzațiunea lor și să fie judecați și pedepsiți dacă nu vor avea dreptate.

Toți cei inițiați în cele ce se atribuie Primatului cred că acuzătorii au dreptate, dar mai cred, că și cei trei preoți, au greșit trecând granițele țării cu apelul lor, la papa din Fanar, și — dupăcum se spunea — ar vrea să apeleze și la papa dela Neva — cum numea Hajdeu pe țarul Rusiei. Greșala lor însă merită, a fi judecată cu circumstanțe atenuante: Ei au fost dați afară din slujbă pentru îndrăsneala lor, și încă fără să fie judecați cum cereau ei. Nu-i cunosc, dar presupun, că au copii și nu au altă avere decât ce le aducea serviciul lor la altariul Domnului; li-s'a luat deci pâinea zilnică din gura familii, și deci, desperați de nedreptatea ce li-se face, a încolțit în ei simțul de răzbunare în care stare, trece omul de mulțorii peste îngrădirile legali.

Mulți multe soluțiuni ar fi voit să dea pentru curmarea acestui scandal, și eu cred, întrucât sunt în curent cu toate cele ce s'au scris, că numai una ar fi fost mai potrivită și mai legală și carea putea închide scandalul.

Eu știu că după constituția țării, numai persoana capului statului este inviolabilă, încolo, toți cetățenii sunt supuși legilor țării pentru ori-ce conflicte și daraveri, prin urmare și Mitropolitii.

Mitropolitul primat nu putea firește, să provoace la duel pe oferzătorii săi, nici să iasă în drum să-i palmuiască, dar trebuia săi dea în judecata forurilor competente, unde să judecă cu martori și cu jurământ pe sfânta cruce...

De ce nu s'a urmat astfel? Iată de ce opinia publică este stăpânită de mare indoliență; oare e, sau nu vinovat Mitropolitul primat? Dacă se procedă astfel, atunci ori Primatul rămânea curat și Episcopul de Roman cu cei trei preoți osândiți și de judecata competentă și de opinia publică, ori că din contră: Episcopul cu aceștia trei preoți ieșau curăți și nehabilitați; iar Mitropolitul cădea ca un simplu Partenie din Moldova, și cu o mie lei recompensă lunară, își ispășia păcatele ce i-s'a impută, la un metoc, în toată liniștea și răcoarea Mănăstirii, și Dosarul scandalului să închidea de mult!

S'a luat alt drum, sa pus totul în mișcare ca să se dea faptelor scandaluoase alt izvor, să scoală alți vinovați în cale, și deci să deruteze discuția pe alt teren, care ar orbi opinia publică, și anume, sau aruncat și acuma ca și altădată, toate faptele scandaluoase în spatele „propagandei catolice”... și mai ales că acuma le venea apa la moară și prin fapta canonicului Baud care, într'un timp nepotrivit a spus prin o scrisoare, că repausatul Mitropolit calinic Miclescu a mărturisit în cele din urmă zile ale vieții credința catolică.

Din acest incident, — căruia dela început nu trebuia a i-se da importanța ce i-s'a dat, sau cel mult a provoca pe părintele

Baud a produce documente și al dă în judecată ca calumniator pentru a fi pedepsit dacă eră o minciună aserțiunea sa, — s'a deslăntuit o vehementă și accebră acusațiune și ură în contra catolicismului, prin chiar toate ziarele din țară, în frunte mai ales cu cele inspirate de aristocratica, sau chiar prin ciara familie Cantacuzino: „Conservatorul“, „Minerva“, și „Seara“.

Am văzut deci și eu odată că, cu mai multă sau mai puțină rezervă, toate ziarele au fost odată aci în țară unanime cu aceasta ocaziune în contra dujmantului catolic presupus ca vinovat al păcatelor ortodoxiei... dar asta nu e mirare căci, aci când un partid e în opoziție și aceasta li-se pare prea lungă, atunci trimit săgeți și spre Palat spre capul dinastiei care este catolică, în loc ca chiar acest fapt, să-i facă mai modesti mai prudenți și mai cu condescendență către capul statului... Politica aci însă, ca țel, întâiu interesul partidului și apoi naționalismul, și și acesta numai platonic, și când prin el, tot partidul s'ar folosi, și în loc deci, să se dea cum am zis, în judecată părâții sau părâtorii, din care judecată nu se prea așteaptă să ieasă curați cei pătați și păcătuiți... s'a alergat, ca să zic așa, la certificate de bună conduită dela doamnele și mahalagii Capitalei, cari firește puteau să jure chiar, că ei nu au văzut când s'au consumat faptele imputate Metopolitului, și acest jurământ chiar și eu la-și fi putut presta, dacă întrebarea eră pusă astfel.

Au scos preoțimea capitalei, au fost puse în mișcare damele din elită dar mai multe din nealită, căci când cineva din aristocrație introduce o modă, se poate ca mahalalele să rămână în urmă și mai ales când e vorba de dame; și astfel tot și toate au urcat dealul Metropoliei să arete Primatului dragostea și supunerea lor precum și indignarea contra acelor cari îl acuză de fapte imorale!...

Oare dacă procedă așa și Metropolitul Partenie, să pună în mișcare pe preoții și damele din Iași, nu ar fi și astăzi Metropolit al Moldovei? Dar oare acestea certificate de bună conduită date de preoți și de damele capitalei, de stareți și de simplii monahi — căci, din toate părțile s'au trimis adrese de supunere și de indignare, altele mai scurte altele polilogii întregi, dintre cari cea mai de remarcat pentru stilul ei este a unui membru dela Academia română, cunoscut altcum ca ortodox habotnic incorigibil și carele spune într'o scrisoare deschisă („Seara“ Nr. 74.) că „diabolii de papistași au rupt pe Transilvănenii (uniți) dela legea lor străveche (?) ortodoxă... până se vor lumina“... și că „Românului nu li trebuie popă tuns și ras, fuge de el ca de dracul, și îl socoate ca liftă spurcată, spunând că se impute și aghiasma făcută de el.“

Toată lumea știe, lumea care a învățat ceva istorie și vrea să fie imparțială, că nu ortodoxia a fost prima noastră credință strămoșească; iar cei cari trăim azi vedem că dela Români uniți, — cari prin contactul cu școala occidentului catolic, pe lângă cultura acestuia, au adoptat și un costum preoțesc mai estetic și europeanesc — au luat exemplu și preoții ortodoxi din Ardeal, căci nici ei nu mai poartă coadă, își taie părul, și fără excepție, toți pun pe cap pălării și nu potcapiu, reverenda și costumul întreg, cu o neînsemnată diferență e aceeași,

și exemplul a trecut și în România, și dela preotul Creangă (povestitorul) care cel de întâiu a pățit bucluc cu Metropolitul Moldovei, pentru că a aruncat potcapiul și s'a pus pălărie pe cap, nu mai știu altă măsură opritoare, decât poate pe sub mână, din contră, văd că și în România preoții culți nu mai poartă coada, ba chiar se tund și potcapiul l'au pus poate la cloște pentru puiat... și deci, după spusele Dlui Erbiceanu (căci Dlui e cu pricina) aghiasma acestor preoți fără coadă și potcapiu nu mai este sfântă ci se impute?...

Iar un preot dintr'un sat „Atârnați“ scrie în „Viitorul“ că „este îmbătat de bucuria ce li pricinuieste recentul dezastru al propagandei papistașe și că jubilează etc. etc.“

A-ți înțeles? E îmbătat de bucurie și jubilează că doi Metropoliți ai țării au fost gonțiți din scaun și că al treilea este pus pe același drum. Eu cred că nu mai poate exista în toată țara încă un Ilie (așa îl chiamă pe preotul din Atârnați) ca să doarească asemenea beție de bucurie și un asemenea jubileu, decât alt Ilie dela biserica Amzii de aici!

(va urmă).

Internatul Vancean de fetețe în Blaj.

— publicare de concurs. —

Până în ziua de 15 August n. a. c. se publică concurs pentru primirea în *Internatul Vancean de fetețe din Blaj*. Condițiile sunt:

1. Pentru o elevă sunt a se plăti pe un an scolastic 280 cor. solvibile în două ori cel mult patru rate egale anticipative. Elevele, cari vor învăța limba franceză, limba germană ori muzica instrumentală, vor solvi separat unele taxe moderate. Separat are să se plătească și didactrul de 22 cor. 60 fil. pentru cele din clasele civile.

2. Fiindcă elevele vor avea, să poarte vesminte uniforme, se vor solvi pentru acestea câte 30—38 cor. după vrăsta fieștecăreia. Uniforma aceasta constă din două surțe cu mâneci, două pălării, — una de iarnă și alta de vară, — și din o toaletă.

3. La intrarea în Internat fiește-care elevă are să fie provăzută cu: 4 toalete simple, câteva surțe, jachetă de iarnă și primăvară, 1 năframă mare, 1 năframă mică și 3 de cap, 6 cămeși, 6 camisoane, 6 pantaloni, 6 fuste, 6 serviete, 18 batiste, 8 părechi de ciorapi, 2 părechi de păpuși, 1 păreche de pantofi, 1 perie de dinți, 1 perie de cap, 2 perii de încălțăminte, 1 plapomă, 2 pepteni, 1 țol de lână, 2 perini, 4 fețe de pat, 4 fețe de perină, 2 cuverte de pat din giolgiu alb, 1 lighian de spălat, 6 ștergare, 4 ștergătoare de lighian, 1 ținătoare de săpun, 1 ulcea de tinichea și tacâm (lingură, furculiță, cuțit și linguriță).

Pentru suma solvită fieștecăre elevă va primi:

1. Instrucție în studiile prescrise pe clasele I—IV elementare și I—IV civile, educație religioasă-morală și deprinderi în conversație magiară și germană.

2. Locuință în etajul institutului în sale mari, sănătoase și luminoase, provăzute cu mobilierul de lipsă.

3. Vipt întreg și anume: a) la dejun cafea cu lapte, b) la amiază 3 plesse, în Dumineci și sărbători 4 plesse, c) la cină 2

plesse. Pachete de ale mîncării se permite elevelor, să primească numai la sărbătorile Nașterii Domnului și ale Paștilor.

4. Spălat, luminat și încălzit. În fiește-care lună elevele vor lua câte o baie.

5. Instrucție practică în cele economice, intrucât instrucția de sub 1. lasă răgaz.

La cererile pentru primire au să se alătore: estras de botez, testimoniu de pe clasa absolvată, atestat medical despre sănătatea elevei, atestat de vaccinare și re-vaccinare.

Rugările pentru primire au să se înainteze *Preaveneratului Consistor mitropolitan din Blaj*, alăturându-se la fieștecăre o marcă postală de 45 fil. pentru spedarea francată a rezoluției. Dela rugarea pentru primire nu sunt dispensate nici elevele, cari au mai fost în Interat.

Blaj, în 1 Iulie 1910.

Direcția Internatului Vancean de fetețe.

Internatul „Pavelean de băieți din Beiuș.

Anunț pentru anul școlar 1910/11

Anul școlar 1910/1911 se implinesc 20 de ani, de când marele arhiereu și binefăcător al bisericii și al neamului nostru, *Mihail Pavel*, dupăce mai înainte lărgise și aranjase, conform postulatelor pedagogiei moderne, vechea școală a lui Vulcan, a deschis pe lângă — și spre întărirea acestui gimnaz, un internat de băieți, care după întemeietor, se numește internatul „Pavelean.“

La început acest internat a adăpostit 60 de elevi; dar pe zi ce înaintam, se simția tot mai tare trebuința lărgirii și a înzestrării acestui institut de creștere și lumină, ceea ce tot din daniile nemuritorului Mecenat, din vreme în vreme s'a și făcut. În chipul acesta astăzi internatul „Pavelean“ și ca clădire superbă și mândră și ceea ce privește numărul elevilor, este cel mai mare și mai puternic dintre toate internatele noastre. Astăzi internatul „Pavelean“ se prezintă cu cele mai bune mijloace de creștere, și între cele mai prielnice condițiuni de igienă și salubritate, adăpostind an de an 145—150 de școlari dela gimnaziul nostru superior gr-cat. din Beiuș. — Dintre acestia, fiește-care an, 70 sunt stipendiști din fundațiunea „Pavel“ iar cei 75—80 sunt solvenți. Fapt e însă, că și acești din urmă simțesc binefacerile — nu numai cele morale și celea materiale — pe cari le tinde institutul nostru, atunci, când într'acest hal de scumpete, pentru 370 cor. dă unui băiat carte, creștere și paza cea bună și veșmintele de lipsă într'un an școlar.

În detail condițiile primirii pentru un elev solvent în internatul „Pavelean“ de băieți sunt:

1. Pentru un tiner școlar, în urma rezoluțiunii Ven. Consistor gr-cat. din Oradea-Mare Nr. 2222—1909 este de a se plăti la an: 300 cor. pentru întreținere; 70 coroane pentru uniformă; 3 cor. taxă de înscriere și 10 cor., — cei din clasele I—VII — pentru meditație (instrucție). De tot 373, respective 383 cor. Taxa de înscriere obligă și pe cei beneficiați. Plătirea are să se întâmple punctual în două rate anticipative.

2. Fiecare elev la începutul anului școlar are să fie provăzut:

a) Cu atestat dela medic, că e deplin sănătos și ca atare apt pentru disciplina seminarială.

b) Cu 6 părechi de schimburi — albituri — de pânză.

c) Cu 10 batiste și 3—4 cravate.

d) Cu 2 părechi de încălțăminte și 10 părechi de ciorapi.

3. Cu vestminte de pat:

a) 1 mindir — saltea — sac de paie. —

b) 4 cearceafuri — lințoluri — (lepedee)

c) 2 perini cu 4 fețe.

d) 1 țol sau 1 paplomă,

e) 1 covor de pat,

f) 4 ștergare.

g) 3 perii de ghețe și 1 pentru veșminte.

Toate schimburile, albiturile și vestmintele au să fie însemnate cu grige de acasă cu numele elevului respectiv, fiind numele cusut ori scris cu cerneală, ce nu se șterge prin spălare, altcum Rectoratul institutului nu poate lua nici o răspundere la caz, când s'ar pierde.

Părinții sau tutorii sunt rugați, ca în decursul anului să nu trimită băieților articlii de mâncare.

4. Școlarii, cari corespunzând acestor condiții de primire, vor intra în institut, li-se va pune la dispoziție:

a) Locuință sănătoasă, igienică după prescrierea medicului legist, provăzută cu toate cele de trebuință.

b) Incălzit, spălat și luminat.

c) Vipt întreg și regulat. În special: dejun; lapte și pâine, prânz; 3 specii Dumineca și în sărbători 4, de cină, 2 feluri.

d) Medic, medicină și baie de două ori la lună.

e) Veșminte uniforme; 2 rinduri unul de iarnă, altul de vară și 1 palton de iarnă (mencikoff) pentru 2 ani.

5. Părinții sunt avizați, că pentru eventualele daune făcute de fiii lor în mobile ori alte obiecte de ale institutului sunt răspunzabili și au să-le plătească.

6. Școlarii se vor prezenta în 1—4 Septembrie st. n. înaintea rectorului institutului însoțiți de părinții ori tutorii lor și vor solvi taxele prescrise, ca să-și poată definitiv ocupa și ține locul în institut.

7. Părinții, cari țin ca fiilor lor să li-se rezerve loc în institut, după ce au căpătat avizul de primire, până în 20 August a. c. să trimită 33 cor. din taxa obligată. — S'a întâmplat, că multora li-s'a rezervat loc și în colo nu s'au prezentat, făcându-ne confuzie și nedumerire.

Beiuș 12 Iulie 1910.

Dr. C. Pavel,
rectorul internatului și
profesor gimnazial.

Cătră iubiții nostri cetitori!

Din darul lui Dumnezeu am intrat în anul al XX-lea. De obicei o foaie care a ajuns această vârstă, trebuie să fie și cetită și bine sprijinită.

N'am putea spune că scrisese noastre, nu se bagă în seamă și că cetitorii nu urmăresc cu destul interes cele ce publicăm. Avem atâtea dovezi de aderință și atâtea scrisori de îmbărbătare.

Dar nu de acestea ne trebuie nouă. Noi am dori să n'avem nici o datorie și nici un datornic. Năcazul e, că avem de amândouă. Și dacă ne bucurăm și noi azi când scriem în fruntea foii anul al XX-lea ne doare, că nu putem face nici un pas înainte.

Ni se cere să apărăm de mai multe ori, unii cer să apărăm zilnic, să reducem prețul de abonament, să dăm suplimente de predici, să dăm o mai mare desvoltare părții literare, și multe altele. Toate le-am face bucuroși, dacă mai ales n'am vedea registrele administrațiunii pline cu restanții de zeci de mii.

De aceea să ni-se îngăduie o vorbă sinceră la începutul trimestrului al doilea din acest an. Toți ceice ne iubesc și doresc progresul nostru să-și achite restanțiile și plătească abonamentul înainte, iar aceia, cărora foaia noastră li spre greutate trimitem înapoi. În chipul acesta ni-ar face un bun serviciu și unii și ceilalți. Și frații preoți, cărora mai ales le adresăm aceste șire, au ajuns în situația de a putea să ne ajute.

Și noi o și cerem și o și așteptăm.

MAINU.

Din Lugoj ni-se vestește moartea venerabilului prepozit, Petru Pop, prelat papal, mort în vrâsta frumoasă de 89 ani, fost profesor și director al școlilor din Blaj, vicar în Hațeg și 35 ani canonic în capitulul diecezei de Lugoj.

Fie-i memoria věcnică!

Convocator.

Subscriși prin aceasta convocăm pe membrii înființândei tovarășii „Plugarul“ la adunarea generală extraordinară care se va ține în Blaj în localitățile Casinei române la 4 August 1910 înainte de amiază la 11 ore.

OBIECȚELE

1. Comunicarea deciziei Tribunalului reg. din Alba-Julia adus sub nr. 2309/910.
2. Modificarea statutelor.
3. Intregirea direcțiunii.
4. Eventuale propuneri.

Blaj, la 14 Iulie 1910.

Din încredințarea direcțiunii:

Ioan F. Negrușiu,
Dr. Iuliu Maniu, Dr. Alexandru Pop,
Dr. Danil Szabó.

Noutăți.

Din Arhidieceză. Ioan Mihalca, paroh în Aghireș (distr. Cluj) a fost uimit vice-protopop onorar. — Stefan Pop, paroh în Cheicichehata cu 1 Iulie 1910 a fost trecut în statul preoților deficienți. — Pentru completarea stațiunii cantor-docentale din parohia gr-cat. a Ghirișului-român în districtul protopopesc al Cojocnei, se publică concurs nou cu termenul de 20 Iulie n. 1910, iar pentru completarea stațiunii de docente primar la școala gr-cat. din parohia Buciumi în districtul protopopesc al Almașului, se publică concurs cu termenul de 25 Iulie 1910.

Din dieceza de Lugoj. Până la 1 Aug. n. e deschis concursul pentru primirea în Convictul diecezan din Lugoj. Sunt de ocupat 10 locuri gratuite, 10 semigratuite și 10 cu taxă întreagă de 400 cor. Cererile sunt de a se trimite Ordinariatului. Vor fi preferiți fii de preoți, învățători și cantori. — Până la 15 Aug. n. se eserie concurs pentru câștigarea stipendiilor teologice, gimnaziali și preparandiali. — Tot până la acel termen e deschis concursul pentru ocuparea parohiei Timișoara, cu un venit congrual de coroane 1756'08 fil. — parohia Silha cu venit de 399 cor. — Racovița cu un venit de 779'12 cor. și Jebel cu cor. 594. — În ultimul cercular aflăm că dieceza are 10 preoți deficienți cărora le-a asigurat ajutoare în suma de 2610 cor. — apoi are 33 văduve și 37 orfani de preoți, cărora le împarte 10,197 cor. — În acelaș cercular aflăm că fondurile și fundațiunile diecezane în număr de 35 reprezentau o avere de 899'255'36 cor. dintre acestea fond. Viduo-orfanal de aproape 228 mii și cel al Deficienților de Cor. 113 mii. Depozitele aflătoare în administrația Cassei centrale diecezane cu finea anului trecut reprezentau o avere de Cor. 268'718'44 fil.

Știri personale. Dr. Vasile Ciura cand. de avocat originar din Abrud, a depus cu bun succes cenzura de avocat la Oșorheiu. — Alexandru Rusu, fiul preotului nostru din Șenlia, a fost promovat la universitatea din Budapesta de doctor în sf. Teologie. Teza de doctorat a fost un studiu asupra căsătoriei preoților în biserica românească gr-catolică. — Trimitem călduroase felicitări bravilor tineri!

Bilete cu preț de jumătate. Personalul didactic dela toate școlile și institutele, ce nu sunt de ale statului, cum sunt academiile juridice, seminariile teologice, gimnazii, reale, comerciale, școli superioare de fete, eivile, școli populare și azile de copii și cateheții sistemizați dela institutele publice, pentru persoana lor beneficiază bilete cu preț de jumătate pe căile ferate ale statului și cari se administreează de stat. Cererile pentru câștigarea certificatului de călătorie sunt de a se adresa direcțiunii căilor ferate reg. ung. (Budapest, VI Andrassyút 75) până la sfârșitul lui Iulie anul acesta, pe viitor până la finea lui Decembrie s'au până la sfârșitul lunii când a fost ales cineva în oficiu și au să li-se alătore 2 poze provăzute cu subscrierea proprie și 2 cor. în mărci postale.

Posta Redacțiunii.

N. S. A. A apărut deja în toate ziarele, scuză-ne pe noi de a nu-l mai publica, căci și așa avem loc puțin.

ALBUMUL BUNEA va apărea în cursul săptămânei viitoare și se va trimite numai decât abonenților. E de toată frumseța.

Muschong. Băile Buziaș Phönix apă minerală de Buziaș

SOUTITĂ DE BACTERII

apă minerală naturală

ECREAZĂ-VINDECĂ. RECREAZĂ-VINDECĂ.

S'a dovedit de cea mai cu efect contra morburilor de rărunchiu, de beșică, contra catarului cronic de rărunchiu, contra formării nisipului și a petri în beșica de apă.

Recomandată de medici.
Depositul principal e la Gelb I. Blaj.

Partea literară.

Icoane din luptele Bisericii.

de I. Roşiu.

(Continuare).

43

Cuvânt de încheiere.

Mizerii în Sionul românesc. — Ştiinţă sistematică — Academie populară. — O lămurire. — Critică sgârbită. — Gloriola Sfintei Uniri. — „Modicae fidei, quare dubitasti?” — Siluete blazate. — Uscături. — Lozince goale. — minciună curată. — Ultima întrebare. — Moarte dublă! — Una obârşie — una credinţă. — Româniism şi credinţă. — Weigand. — Trecutul şi viitorul bisericii neunită cu Roma — Duhul neunirii — Rane deschise. — Ce îndeamnă azi credinţa Romei? — Bila lui Rousseau. — Un epilog. — Panaceul armoniei universale: dragostea superioară. — Trofee spinoase. Adevărul triumfător.

Celce a petrecut cu atenţiune paginile noastre de până aci, credem, că n'a făcut lucru de prisos; şi dacă eventual nici n'a desgropat din ele vre-o groaznică înţelepciune uimitoare, atâta folos real totuş va fi avut, că i-s'a dat un mic prilej de gimnastică mentală: cutreerând, purtat pe aripi de litere româneşti, o bunişoară parte din povestea creştinismului, fără lipsă de încordare prea mare.

— Totuş, ce-am depănat noi special-minte în rândurile noastre?

Ne-am urcat pe un diapazon românesc niţel mai nivelat şi analizând, combinând şi judecând, am meditat mult asupra mottoului: „Reformaţiunea în Biserica lui Hristos cu deosebire atenţiune la Românii Ardeleni.”

Ca centru al consideraţiunilor noastre am pus deci „reformaţiunea;” — şi poate nu fără pricină îndestulitoare.

Sigur, că nu!

Celce în calitatea lui de Român creştin, ales ardelen, — precumpănind, în vederea viitorului nostru, trecutul şi prezentul istoriei noastre culturale, — va pricepe îndată.

De o vreme încoaci la noi Românii — renumiţi altcum de alipirea noastră cătră cele suprafireşti — a pornit a-şi întinde mrejele o hădoasă molimă asupra a tot ce-i adânc creştinesc şi supranatural, — şi din zi în zi se potentează tot mai primejdios.

Suntem cu adevărat extremişti din poveste.

Pe de-o parte nu ne putem îndestul lămurii faţă de batjocurile duşmanilor, cari ne califică de habotnici superstiţioşi; iar pe de alta: realitatea — şi aceasta mai dureasă — ne arată tot mai tare denaturaţi şi desvâscuţi de străbunul email suprafiresc ce stăpâna firea părinţilor nostri încă nu de mult.

Molima chestionată e: influinţa desastroasă a protestantismului raţionalist asupra învăţământului nostru bisericesc. Izvorul ei nu e nici mai departe nici mai aproape, decât chiar: universităţile şi scrierile protestanţilor moderni din apus.

Faptul, că boala aceasta grasează în lung şi în lat în biserica română neunită, molipsind astfel, în urma coatergerii, ici-cole prea simţitor şi biserica noastră unită: ne-a dat prilejul ingrăt de-a grăt şi despre reformaţiune îndetail.

— De ni-ar pune cineva îngrabă întrebarea, cum de-au putut intra principiile raţionaliste ale necredincioşilor apuseni în biserica noastră neunită — a cărei întreaga

fiinţă, ne place a crede, că încă se bazează pe elementul suprafiresc, — zău, că ne-ar duce în cercare de a spune şi prea multe, pentru cari însă aci nu avem loc.

Nu ştim de e dreaptă — căci nostimă, e — părerea acelora, cari susţin, că biserica neunită, tângind hotărât în decadenţă, n'ar avea în sine atâta putere de viaţă, încât să poată îndestuli sufletele şi minţile sătoase ale celor mai aleşi din jurul altarelor ei; şi, că deci, dacă numai nu voeşte să-şi împingă ostaşii geniali în scepticism (Tolstoi), e silită a-şi lăsa apostolii mai râvnitori să se adape şi la necredincioşii cei din apus, în convingerea puţin mângâietoare, că e tot una: şi aceea şi dânsa „antipapişti!”

Şi, zău, este ceva în treabă. — Doar un teolog neunit doctor d. p. de Oxford, are în toată vremea trecerea de lumen între ai săi.

Cum? D'apoi biserica neunită să nu aibe destul puls de viaţă la sinul propriu? — Prea ar fi trist, de ar fi adevărat!

Să nu aibe oare dânsa atâta putere proprie, încât din ale sale (şi nu din ale „moderniştilor!”), din propriile izvoare de viaţă să-şi poată zidi palatul său ştiinţific? Atunci stăm rău de tot!

Ştiţi voi ce înseamnă pentru o biserică adânc creştină a recurge la vrăşmaşii lui Hristos-Dumnezeu după propte ştiinţifice — în lipsa ştiinţei, pe care nu şi-a ştiut-o clădi pe propriile temelii suprafireşti? — Înseamnă nu mai puţin, decât, a răspunde cu: *nu* la întrebarea, că oare: mai voeşti, ori nu, să rămâi creştin (V. Dr. Donat: Die Freiheit der Wissenschaft — Ein Gang durch das moderne Geistesleben. Innsbruck 1910 p. 477).

Lucrarea noastră în planul al doilea a avut în vedere soartea culturală a Românilor, mai ales a ardelenilor: şi prin prisma acesteia am stărut să ne şi desfăşurăm toate ideile. — De aci şi împrejurarea, că preste întreaga lucrare, unde mersul ideilor ne-a permis, nu ne-am ferit a da cuvenită atenţiune şi cuvânt tuturor consideranţelor culturale, câte mişcă societatea noastră românească.

În decursul lucrării apoi n-am pierdut din vedere publicul cetitor, mult-puţin, cât e: am dezvoltat ideile într'un tenor mai mult de convorbire, preterând, intenţionat, tot ce ar putea produce răceala fadă ori greomânt superfluu, cum ar fi d. p. vorba prea lungă asupra aceluiaş motiv, ori d. p. o proză indigestă rămasă de lume, eventual şi sugrumată pe deasupra cu mii de citate până în disgust.

Azi oamenii au mai puţină paciută; obştea mare usează tot mai tare de drepturile ei: pretinde multe în ştiri scurte: așa o a crescut viaţa asta sgomotoasă, iritată şi grăbită.

Iată pentruce nu-s prea savurate în zilele noastre nici monografiile, şi pentruce lucrările de ştiinţă sistematică, încătuzate în şeme strict academice, cu divisi şi subdivisate continuate din fir în păr până în subalternele cele mai amănunţite, nu au şi în publicul mare aceeaş valoare, — înţeleg hipotetic, — care o au pe catedră. — Şi lumea ştiinţifică modernă e în clar cu asta. Pentru aceea

s'a şi îngrijit, ca cărţile de ştiinţă sistematizată — într'u cât le-ar destina şi pentru publicul mare — să le prelucere într'un metod mai debarasat de şeme întepenite, (cari în şcoală n'au decât menirea de a promovă memorisarea precisă) — şi deci mai uşor de mistuit, sau cum i-am zice: într'o formă mai plăcută. — Cetirea lor n'are să facă impresia unei lecţii slugarnice, ci tinde a fi mai mult o distracţie cuminte, din care ori cine poate profita, mai vârtos când, pe lângă idei bine undulate, nici prosodia nu lasă nimic de dorit. (Vezi d. p. Apologiile mai noi!)

Asta e pricina de frunte, pentru care am stărut anume, să evităm şi în formă şi în fond orice apucătură sau mod, care ar reaminti, în zisa Dlui T. Maiorescu: „peruca medievală şi tonul auctoritar de pe catedre” (V. T. Maiorescu: Critice. II. p. 137).

Şi acum o mică lămurire!

În tractul nostru de pe urmă, vorbind despre regenerarea bisericii româneşti sub Habsburgi, am insistat să arătăm, că meritul regeuerării noastre ca Români şi ca creştini revine total Sfintei Uniri cu Roma.

Relevăm cu accent şi repetit faptul acesta, deoarece critica noastră culturală e sombru de sgârbită, când e vorba să aprecieze valoarea Sfintei noastre Uniri cu Roma din punct de vedere naţional; — măcar că adevărul probat de noi e atât de evident, încât azi, dupăce ne-am mai deschis ochii, ar însemna tot atâta: a nega realitatea lui, ori a te juca — de ruşinea lumii — cu serioşitatea românească.

Ori „Sfânta Unire” românească, — ori calvinismul „ortodox” şi unguresc (ca să presupunem şi absurditatea asta!) ne-a mântuit existenţa naţională şi creştină la capetul veacului al XVII-lea!

Sau — sau! Tertium non datur.

— Un cunoscut docent universitar, indiferent altcum într'ale religiunii, fie unite fie neunită, mi-a ripostat într'o convorbire, în toial argumentelor, că — *dacă nu-l constring să răspundă ca Român, ci numai ca om* (pricepeţi, mă rog deosebirea?!) atunci: „Vai, de mii de ori păcatele Unirii religioase, că ne-a mântuit de protestantism!”

Nu făuresc groaznic argument din vorbele acestea, — le reproduc numai ca un interesant specimen, spre a-se vedea, că şi acest gânditor — rece şi indiferent poate până în francmasonism — încă recunoaşte mijlocit în Sfânta Unire: unica mântuire pentru naţionalismul nostru românesc.

Sau iată un alt caz palpabil.

Un bun Român, cărunt deja, funcţionar de elită mai înaltă la stat, mai adeseori î-mi spunea, că nu pricepe întreaga antipatie nemotivată a Românilor neuniti faţă de fraţii lor uniţi cu Roma.

În toamna trecută î-mi scrie între altele: „Eri am mântuit cu cetirea opului... X... scris de...y...; — nu m'a satisfăcut de fel; vorbeşte despre Români, în calitate de mare istoriograf român așa, încât şi-ar veni a crede că aceştia numai târziu după veacul al zecelea ar fi început a exista,... pentru „Unire” apoi numai antipatie am aflat. Nu zic, nu aştept dela nimenea să

preamărească „Unirea“ *indeșert*, căci n-am drept la așa ceva; aștept însă și sunt în drept să aștept, ca dacă cineva și n'are recunoștință pentru dansa: să restorne de poate și ființa și valoarea ei cu dovezi istorice... șcl...“

— Omului îi pică inima de durere, când trebuie să cetească astfel de constatări rușinoase nu din graiul unui tinerel-vânturel ci din mărturisirea cumpătată a unui bărbat matur.

Aceste sunt deci mărturisiri proaspete! — Sau mai iată!

— Acolo e lucrarea de curând apărută a clericului ortodox, licențiat în teol. Cernăianu: „Biserica și Româanismul“.

Pentru că a îndrăznit să răstearne tesa naivă: că „ortodoxismul“, în accepțiunea lui cea mai largă, ar fi fost paladiul româanismului, și n'a ignorat meritele strigătoare ale Sfintei Uniri cu Roma, (V. C. Cernăianu: „Biserica și Româanismul“. București, 1909 p. 122—7—9 șcl.), — a fost brusc întâmpinat din partea fraților neuniți, cari într-o suflare, n'au întârziat a-l îndrumă cu un zel exorbitant, și a-i da lecții pentru râvna lui „vrednică de o cauză mai bună“ Vezi și răvașele semnate de P. M. în Rev. Teol. III. 1909. Sibiu nr. 12).

Dar aste mai treacă; ori cât ar fi de nemotivate, totuși sunt mai omeneste și mai calme, decât prestațiunile comico-tragice ale acelora, cari ignorându-i toate dovezile, i-au declarat truda — în tot cazul conștientioasă dacă și nu extrem de pretențioasă — de o „ingăimare“ proastă. — Bravo, tupeu pravoslavnic!

(Va urmă).

Bibliografie.

A apărut:

Prinos canonicului Dr. Augustin Bunea

După Liga română din București, redacția „Răvașului“ din Cluj, a scos și ea un volum închinat amintirii neuitatului canonic Dr. Bunea. Volumul de XX+128 pag. cuprinde voci de presă, telegrame și articoli scurți scriși din prilejul trist al morții sale.

Teodor V. Păcățian: **Cartea de aur**, volumul VI. Sibiu 1910. Acest nou volum de peste 900 pagini descrie epoca națională dintre anii 1872—81 cu toate mișcările de pe atunci. În el se publică toate vorbirile parlamentare rostite din partea deputaților români în dieta țării și din partea Arbiereilor în Casa magnaților. Erau chestiuni importante în dietă: Subvenția gimnaziului dela Brașov, Universitatea săsească, Pasivitatea, introducerea limbii magiare în școlile populare ș. a. Noul volum costă 10 cor. și n'ar trebui să lipsească mai ales din bibliotecile publice. Autorul mai pune în prospect două volume.

„Luceafărul“ Nr. 13—14 cu următorul sumar bogat și variat: Teodor R. Popescu Câteva frumseți ale pământului românesc: Sibiu: Spre Turnu-Roșu. — Călăuză ilustrată pentru excursioniști. — Ecaterina Pitiș Sonet (poezie). — Ecaterina Pitiș Cântec (poezie). — I. Agârbiceanu O scrisoare la vîlădica. — Vasile Stoica Primăvara (poezie). — D. N. Ciotori Andreș. — Alecu Constanținoff Pagini străine: Din „Bai Ganiu“.

Trad. de H. P. P. — Const. Mironescu Când visătoare... (poezie). — I Agârbiceanu În floarea teii... — Poporanismul — O anchetă literară. — Răspunsul d-lui Zamfir C. Arbure — Alice Călugăru Natura (poezie). — D. I. Nichifor Cântec (poezie). — Maria Cunțan Note de drum (poezie). — Dări de seamă: Cervantes de Saavedra, Don Quijote dela (H. Chendi); Th. Cornel, Cântări pentru inimă (H. Chendi; Const. Goleșcu, Însemnarea călătoriei mele ed. de Nerva Hodoș (Gh. D.); Ștefan Cacoveanu, Floarea Soarelui (O. C. T.); Haralamb Călămăr, Farafastăcuri (T. C.); N. Bănescu, George Barițiu, Rolul său în cultura națională (L.); Iosif St. Șulutu Continuare din broșura Adans la partea a VI-a din Memoriu (T. C.); Georgiu M. Craik, Povestiri pentru tinerime (T. C.); Al. Tzigara Samurcaș, Rumänische Volkskunst. — Cronică: Excursiuni. A. Treboniu Laurianu (O. C. T.). N. Iorga în Academia Română (Dr. I. L.). Bustul lui Ion Ghica. „Harap alb“ în traducere germană. O nouă culegere de folclor. Fondul Rosegger. Vasile Stroescu. Turnul d-nei și d-lui Z. Bărsan. — Reviste și ziare. — Știri. — Poșta Redacției. — Bibliografie. — Ilustrațiuni: 30 ilustrațiuni privitoare la articolul „Câteva frumseți ale pământului românesc“.

Vatra familiară de F. X. Wetzel tradusă de Societatea „Inocențiu M. Clain“ a teologilor din Blaj. E o scriere foarte instructivă și interesantă. — Costă 30 fil + 5 fil. porto. Să află de vânzare la Librăria sem. teol. gr-cat. din Blaj.

Proprietar-editor: **Aurel C. Domșa**

Redactor responsabil: **Augustin Gruțița.**

Nr. 4789—1910

(50) 2—3

Publicare de concurs.

Devenind vacantă „*fundatiunea a IV transilvană*“ la institutul regnicolar din Cluj pentru creșterea surdo-mușilor, spre împlinirea aceleia publicăm prin aceasta concurs.

La locul acesta fundațional pot concurge numai elevi, prunci și prunce, din părțile transilvane ale Ungariei, fără deosebire de religie și naționalitate, cari au împlinit 7 ani dar n'au trecut de 10 ani.

La cerere sunt a se alătura:

- atestat matricular de naștere.
- atestat dela medicul cercului, prin care se adeverește surdo-mușia suplicantului.
- atestat despre altoirea cu versat.
- atestat de paupertate.
- adeverința comunală despre starea familiară și a averii suplicantului.

Pentru atestatele de sub b) și e) se pot folosi numai formulare cari la cererea concurentului le estradă direcțiunea institutului surdo-mușilor din Kolozsvár.

Cererile concursuale sunt a se trimite subscrisului până în 5 August 1910.

Elevul care dobândește locul acesta fundațional capătă în institut: locuința gratuită, proviziune deplină și instrucțiune.

Blaj, 5 Iulie 1910.

Victor Mihályi, m. p.
arhiepiscop și mitropolit gr-cat. de
Alba-Iulia și Făgăraș.

Nr. 99—1910.

(55) 1—1

Concurs.

Întreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr-cat. din Șopteriu, prin aceasta se recearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 400 adevă patrusute coroane la oficiul parohial gr-cat. din Șopteriu cel mult până la 1 August 1910 la 10 oare a. m.

Ofertele întrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariu de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul aprobat de Preaveneratul Conzistor Metropolitan la 4 Maiu 1910 sub Nr. 2895 se pot studia zilnic la oficiul parohial gr-cat. din Șopteriu între oarele 8—12 în fiecare zi.

Licitațiunea publică se va ține la 1 August 1910 la 10 oare a. m.

Șopteriu, la 8 Iulie 1910

Victor Turc,
paroh gr-cat.

Mihail Pop,
curator primar.

Institutul preparator

pentru examenele private

Kolozsvár

Széchenyi-tér 9 sz. I em.

dă instrucții cu succes și pe responsabilitate din clasele gimnaziale, reale, comerciale și pentru maturitate.

Informațiuni în scris la epistole simple spedate, — sau verbal dă bucuros.

(47) 2—4.

DI NICULAE BACIU pantofar în Blaj, caută un ÎNVĂȚĂCEL dintr'o familie bună.

(53) 2—2

Capital soc. „LUNCANA“ Telefon K. 150.000. Nr. 20.

institut financiar, societate pe acții în

— Marghita (c. Bihor). —

și-a început cu 1 Iulie n. activitatea.

Se ocupă cu toate operațiunile
□ □ □ de bancă. □ □ □

Acordă împrumuturi cambiale cu cavenți, hipotecare, de cont-curent, lombard etc.

Primește depuneri cu 5 și 5 $\frac{1}{2}$ %, după mărimea sumei și durata depunerii.

După depunerile instituțiilor culturale : : : turale dă 6% : : :

Darea după interese o plătește institutul.

(54) 2—2

DIRECȚIUNEA.

Se caută un tînăr absolut de VI cl. gimn. ca practicant în farmacie la CORNEL DEMETER farmacist în Orăștie.

(44) 3—3

Loc deschis.

Atențiune!**Săpunul cu cerb alui****SCHICHT**numai atunci este veritabil dacă
este provăzută cu numele**SCHICHT**

și cu marca de scutiță

„CERB”. (42) 2 5

AGENT

destoinic se caută pentru vânzarea unui articolu în general întrebuințat în gospodărie. Oferenților, cari dispun și de cauție, li-se încredințează și încasările. Ofertele provăzute cu devisa »P. M.« Administrația foii le spe-dează la locul destinat. (41) 5-5

Nr. 81—1910

(46) 3 3

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Chimitelnic (M.-Keménytelke) prin aceasta se reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 900 cor. adecă nouă sute coroane, la oficiul parohial gr.-cat. din Chimitelnic cel mult până la 20 Iuliu 1910 la 8 oare a. m.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerare.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, preliminarul de spese și planul, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 17 Iunie 1909 sub Nrul 3990 se pot studia zilnic în Cancelaria parohială din Chimitelnic între oarele 8—12 a. m. și 2—6 p. m.

Licitația publică minuendă se va ținea în 20 Iulie 1910 la oarele 10 a. m. în școala veche din Chimitelnic.

Chimitelnic, la 27 Iunie 1910.

Teodor Hârșan,
paroh gr.-cat.Emil Maior,
prim curator.

A apărut: **Elemi Népiskola Értesítő Könyvecské** — Indica pentru școlile poporale primare. Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porto

Se află de vânzare la Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsthalva.

(51) 2—2

Concurs.

Intreprinzătorii doritori de a executa lucrările necesare la edificarea școlii gr.-cat. din Șercaia (Sárkány) — prin aceasta să reacearcă să-și înainteze ofertele în scris însoțite de cauțiunea de 300 cor. adecă treisute coroane la curatoratul gr.-cat. din Sárkány cel mult până la 24 Iuliu 1910.

Ofertele intrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

Operatele despre acestea lucrări și anume: formulariul de contract, condițiunile de edificare, planul și preliminarul de spese, aprobate de Preaveneratul Consistor Metropolitan la 25 Iunie sub Nr. 2328—910 să pot studia zilnic la oficiul parohial gr.-cat. din Șercaia între oarele 1—12 a. m. și 2—4 p. m.

Se observă că licitațiunea minuendă să va ținea în 24 Iulie 1910 st. n. dela 2—4 oare p. m.

Spiridon Muntean,
curator prim.Petru Langa
paroh gr.-cat.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL.

Cel mai războinic voevod, ne apare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj. — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cisnădiei 5.

Strada Cisnădiei 5.

recomandă

Asigurări împotriva focului

pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mobile etc. în condiții avantajoase și cu premii ieftine.

Asigurări pe viață

(pentru preoți și învățători confesionali romani gr.-cat. avantajii deosebite) pe cazul morții cu termen fix; asig. de zestre și asig. populare pe spese de înmormântare. Mai departe contra accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig. p. pagube la apaducte.

Sumele plătite pentru pagube de foc până la finea anului 1909	K.	4,831,168-13
Capitale asigurate pe viață achitate	„	4,571,035-51
Starea asigurărilor cu sfârșitul anului 1909	foc	112,045-412 =
	viață	10,847,132-—
Fonduri de întemeiere și de rezervă	„	2,309,887-—

Prospecte și informații se dau gratuit în birourile Direcțiunii și la toți agenții.

Persoane versate în achiziții cu cerouri bune de cunoștință se primesc în condiții favorabile în serviciul institutului.

(2) 25—52

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnători de clopote și fabrica de scaune de fer pentru clopote a lui

ANTONIU NOVOTNY

în Timișoara-Fabric

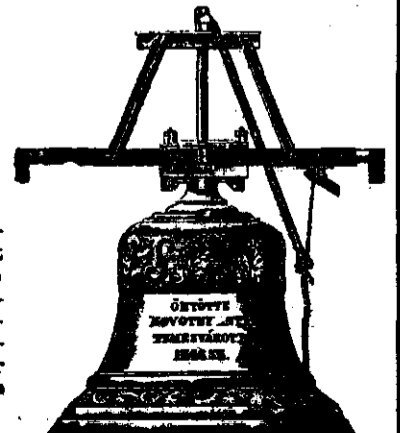
3 25—52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fer bătut, construite spre a le lutoarce cu ușurință în ori ce parte. Indată ce clopotele sunt bătute de o latură prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

clopotele gaurite

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară — ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au un ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa, că un clopot patent de 327 kg. este egal în tonul unui clopot de 461 kg. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaunelor de fer bătut, de sine stătătoare, — spre proadjustarea clopotelor vechi cu ajustare de fer bătut — ca și spre turnarea de teace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.